

Прищеп О.П.
викладач кафедри музичного мистецтва
Чернігівського національного педагогічного
університету імені Т.Г. Шевченка

Вокальний цикл «Сонечко» Л.М. Ревуцького

Лев Миколайович Ревуцький (1889-1977) – видатний український композитор, педагог, музичний діяч. В історію музичного мистецтва він увійшов як основоположник традицій української національної сучасної музики. У творах Ревуцького був досягнутий високий рівень професійної майстерності відображення складної проблематики сучасності. Професіоналізм музики композитора зріс на народно-пісенному ґрунті та національних стильових засадах, які проявилися на всіх рівнях гармонічного, поліфонічного, ладового та інструментального мислення.

Творчість Л.М. Ревуцького вивчали Бялик М., Верещагіна О., Поставна А., Холодкова Л., Шеффер Т. та ін.

Мета статті – проаналізувати обробки українських народних пісень для дітей у вокальному циклі «Сонечко».

Збірка «Сонечко» була створена у 1925р. У ній яскраво представлена дитяча вокальна музика в обробці Л.М. Ревуцького. Збірка складається з 20 пісень для голосу або дитячого хору в супроводі фортепіано. Це сюїтний цикл, побудований за принципом контрасту, де чергуються пісні різного характеру, змісту та тонального розвитку. Усі обробки пісень у циклі мають спільні композиційні засоби. Переважає серед них варіювання мелодій пісень завдяки урізноманітненню супроводу, гармонії, фактури.

Усі пісні збірки «Сонечко» можна розподілити за змістом і жанрами на групи:

- пісні-заклинання («Вийди, вийди сонечко», «Прийди, прийди сонечко», «Іди, іди дощику»);

- ліричні («Прилетіла перепілонька»);
- казкові («Я коза ярая», «Дибидиби»);
- колискові («Ой ходить сон», «Котику сіренький»);
- ігрові й хороводні («Ой вийся, хмелю», «Подояночка», «Горобчику, пташку, пташку», «А як рак-неборак», «Перстень», «Та вплинь, селезню») та ін.

У коротеньких піснях-закличках «Вийди, вийди, сонечко», «Прийди, прийди, сонечко», «Іди, іди дощику» Л. Ревуцький знайшов особливу гармонізацію.

Лірична пісня «Прилетіла перепілонька» характеризується красивою гнучкою мелодією. Композитор створює в гармонізації фортепіанної партії підголоскову поліфонію, характерну для народного виконання.

Також елементи народно-підголоскової поліфонії зустрічаються в обробці веснянки «Благослови, мати» та у пісні «Ой єсть в лісі калина».

Коліскові пісні «Ой ходить сон», «Котику сіренький» відрізняються одна від одної: перша створена у творчій манері М. Леонтовича, а друга – у манері П. Чайковського.

В обробках пісень «Я коза ярая», «Павук сірий волохатий», «Іде, іде дід, дід» Л. Ревуцький використовує короткий остинатний мотив, який супроводжується незвичайними ладово-гармонічними засобами, акордами збільшеного ладу, несподіваними тональними відхиленнями.

У пісні «Шум» імітується звучання народних інструментів за допомогою інтервалу квінти.

В обробці пісні «Ой дзвони дзвонять» композитор використовує збільшений лад для відтворення в акомпанементі дзвону.

Обробки український народних пісень у циклі «Сонечко» мають спільні риси: наявність ілюстративних моментів, гострота ритмів, сміливі, винахідливі використання регістровотембрових можливостей фортепіано, складність гармоній. Оригінальність музичної мови Л. Ревуцького найбільше виявляється у гармонізації пісень. Композитор сміливо використовує

гармонічні знахідки: видозмінення і ладове ускладнення закінчень фраз, використання органних пунктів, модуляційних відхилень. Усі ці засоби музичної виразності надають музиці українського колориту.

Вокальний цикл Л.М. Ревуцького «Сонечко» – це яскравий приклад оригінальної обробки 20 українських народних пісень, де проявилось національне коріння творчості композитора.

Література:

1. Верещагіна О.Є. Історія української музики ХХ ст. Навчальний посібник для студентів музичних спеціальностей вищих навчальних закладів / О.Є. Верещагіна, Л.П. Холодкова. – К.: Освіта України, 2008. – 268 с.
2. Ревуцький Л. Сонечко. Обробки українських народних пісень для дітей / Л. Ревуцький. – К.: Муз. Україна, 1989. – 64 с.